

PUBLIKACE ÚSTAVU MARXISMU-LENINISMU UNIVERZITY J. E. PURKYNĚ K 60. VÝROČÍ ZALOŽENÍ KSC

Stalo se již dobrou tradicí Ústavu marxismu-leninismu Univerzity J. E. Purkyně v Brně, že při významných celospolečenských příležitostech pořádá monotematické vědecké konference. Takové konference inspirují pracovníky Ústavu k zamýšlení se nad danou tematikou, nutí je sevrženě se k ní vyjádřit, vyzbrojují ostatní účastníky těchto konferencí hlubšími znalostmi a vůbec přispívají k rozvoji ideologické práce.

Pořádání takových konferencí často vyústí v publikační čin — vydání monografické publikace. Tak tomu bylo i v případě vědecké konference, uspořádané Ústavem marxismu-leninismu při příležitosti významného celospolečenského výročí roku 1981 — 60. výročí založení KSC — v březnu 1981.

Sborník, vydaný péčí Ústavu, obsahuje hlavní referát ředitele Ústavu prof. PhDr. Waltera Smrčka, CSC., a vybrané diskusní příspěvky zahraničních i domácích účastníků. Pod názvem „Konference k 60. výročí Komunistické strany Československa“ jej vydala Univerzita J. E. Purkyně v Brně v r. 1981.

Walter Smrčka nazval svůj hlavní referát „Strana je předvojem nového života“. Z filozofických pozic se v něm zamýšlí nad šedesátiletou cestou KSC. Ukazuje, že toto výročí znovu potvrzuje hlubokou lidskou pravdu, že veliké dějinné události prokazují svoji historickou závažnost tím, že nejen neztrácejí na své síle, ale naopak svůj vliv zákonitě prohlubují, působí všestranněji a mnohotvárněji a promlouvají tak stále více jak k lidským citům, tak k jejich rozumu. Vznikem strany je položen základ pro to, aby se tvořivě působící člověk zmocňoval podmínek vlastního svobodného a všestranného vývoje. Strana jako nejvyšší forma tohoto dějinného procesu ztělesňuje svoji činností zákony dějin a jedině v ní je proto založena naše neotřesitelná jistota ve vítězství pokroku. Tyto myšlenky autor dokládá historickým materiálem z dějinné cesty strany.

V diskusním příspěvku sovětského profesora G. D. Čanukvadze „Strategie ekonomické politiky“ se autor zamýšlí nad principy, cíli a prostředky ekonomické politiky strany v období výstavby rozvinuté socialistické společnosti. Příspěvek je opeřen o bohatý pramenitý materiál klasiků a stranických dokumentů.

Host konference z NDR prof. dr. B. Frisch v diskusním příspěvku „Otázka státu v Návrhu programu Komunistické strany Německa z listopadu 1922“ se vrací k počátkům činnosti KS Německa ve dvacátých letech. Pozornost věnuje přístupu KSN k řešení jedné z klíčových otázek politiky strany — otázky státu v programu strany z r. 1922. Seznamuje nás podrobně s diskusí, která se v letech 1920—1922 vedla v KSN v oblasti ideové teoretické práce o problematice vytvoření dělnicko-rolnické vlády. V této diskusi byly v KSN uplatněny Leninovy koncepční představy o revoluční demokratické diktatuře dělníků a rolníků. I tento diskusní příspěvek je opeřen o původní pramenitý materiál německých pramenů k dějinám KSN.

I. I. Kiselev a Oldřich Proks se ve svém příspěvku zabývají vlivem internacionální pomoci a vzájemnou spoluprací sovětských a československých komunistů na revoluční hnutí buržoazního Československa. Na řadě konkrétních historických příkladů z dějin vztahů čs. a sovětských komunistů dokumentují tuto významnou stránku internacionálních vztahů a jejich vlivu v buržoazním Československu.

V obsáhlém příspěvku s názvem „Příspěvek k problematice národní a demokratické revoluce“ si Bedřich Čerešňák všímá základní otázky revolučních přeměn Československa po květnu 1945 — totiž vedoucí úlohy dělnické třídy v naší společnosti. Konfrontuje zde protikladnost a zápas dvou koncepcí antifašistického odboje za druhé světové války a v poválečném vývoji. I když Čerešňák není zdaleka první, kdo se v naší historické frontě nad touto klíčovou otázkou zamýšlí — k ní již existují „celé knihovny“ — přece jen jeho přístup je netradiční a objevný, podnětný. Navazuje na některé práce našich i zahraničních historiků k této otázce a zabývá se některými netradičními aspekty zkoumaného problému, které jako vyjádření specifických čs. podmínek mají podpůrnou funkci při hledání obecných zákonitostí procesu, jeho výhlediska zkoumání a rozvíjení revolučního procesu v současnosti.

Zdeněk Červenek se zabývá „Charakteristikou historického určení kvality dělnicko-rolnického svazku v zemědělské politice KSC“. Pokouší se úspěšně ve zkratce

naznačit hlavní přístupy KSČ k řešení agrární politiky, přístupy, které vycházejíce z leninského řešení tvůrčím způsobem ji aplikují na československá agrární specifika. V době, kdy se zemědělská politika KSČ dostává do popředí pozornosti naší historické fronty — vždyť toto téma je jedním z nosných témat společenskovední fronty ve státním plánu výzkumu v 7. pětiletce — je Červkova práce vítaným příspěvkem k této tematice.

Milan Špičák učinil předmětem své pozornosti další klíčové téma dějin strany — proletářský internacionalismus a přátelství se Sovětským svazem. V historickém průřezu nás seznamuje s projevy a úlohou tohoto stěžejního principu v politice KSČ v celé dosavadní historii strany. V dnešním třídně rozděleném světě, v němž se v závěru dvacátého století těžiště světového třídního boje přesouvá do oblasti ideologické, vystupuje princip proletářského internacionalismu a nutnost jeho obhajoby a neustálého upevňování. Přátelství a spolupráce socialistických zemí navzájem a zejména pak se Sovětským svazem — základnou světové revoluce — jsou stěžejním principem uplatňování proletářského a socialistického internacionalismu v politice socialistických států a jejich komunistických stran. Jsou základní zárukou jejich socialistické, revoluční a mírové cesty. Špičák tuto tezi dokumentuje na čs. příkladu.

Další dva uveřejněné příspěvky — „Ivančický proletariát v prosincové generální stávce 1920 (Stávka, nebo boj o moc?)“ Silvestra Nováčka a Miroslava Grebeníčka „Dělnická tělovýchova — záloha revoluční strany proletariátu“ — jsou dvě drobnokresby, zavádějící nás k dvěma dílčím, ale zajímavým kapitolám z dějin strany. Nováček se zamýšlí netradičně nad charakterem prosincové generální stávky v r. 1920, jak probíhala v jeho rodném městě Ivančicích. Na historickém materiálu prokazuje své tvrzení o tom, že v r. 1920 nešlo jen o stávku, ale o pokus o nastolení politické moci proletariátu. Výběrem příkladů průběhu prosince 1920 v Ivančicích dokazuje, že proletariát na Oslavsku bojoval o uchopení moci. Dochází pak k závěru: „... Na Oslavsku přerostla generální stávka v prosinci 1920 v ozbrojené povstání a boj proletariátu o moc, která zde byla, byť jen na krátkou dobu, nastolena.“

Grebeníček v drobném příspěvku vzpomíná významné události a osobnosti z dějin dělnické tělovýchovy v brnělavském regionu.

V posledním, rovněž drobném příspěvku, se Jaroslav Sedlář zamýšlí nad 60 lety vztahů umělecké fronty k politice strany v Brně a na Moravě v letech, jež uplynula od založení KSČ. Na řadě konkrétních údajů ukazuje na pokrokovou tradici umělecké fronty na Moravě, jež měla prostřednictvím svých nejpokrokovějších představitelů vždy velmi blízko ke kulturní politice KSČ — ať již v předmnichovské republice, či po květnu 1945. V závěru autor seznamuje s výsledky publicistické činnosti členů katedry věd o umění brněnské filozofické fakulty, kteří v řadě publikovaných prací se cílevědomě po léta věnují zhodnocení pokrokových kulturních tradic Moravy a jejího přirozeného kulturního centra — Brna.

Materiály z konference Ústavu marxismu leninismu Univerzity J. E. Purkyně k 60. výročí vzniku KSČ, publikované v recenzovaném sborníku, svojí šíří záběru ukazují na plodnost a oprávněnost konání takových konferencí. Lze očekávat, že po tomto úspěchu budou následovat další podobné činy.

Milan Špičák